

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat

Dr. Ripka Ferenc
Isaszeg szülötte, Budapest egykori főpolgármestere

Települési Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Szendró Dénes

.....

Isaszeg, 2022. július 10.
(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Szendrő Dénes

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Szendrő Dénes

Levelezési cím: 2117 Isaszeg

E-mail cím: denes.szendro@freemail.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

Dr. Ripka Ferenc – Isaszeg szülötte, Budapest egykori főpolgármestere

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

- települési   tájegységi   megyei   külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Ripka Ferenc 1871. szeptember 1-jén született Isaszegen Ripka Antal erdőszegéd és Szkalka Mária három fia közül a középsőként. Öccse korai halálát követően édesapja 1877 karácsonyán szintén elhunyt. Mivel utána az elszegényedett család Gödöllőre költözött, Ferenc az elemi iskolába járást Isaszegen kezdte el, majd Gödöllőn fejezte be. Tanulmányait kollégistaként a Budai Főreáltanodában (a mai Toldy Ferenc Gimnáziumban) folytatta. Mindennapi ebédjét a kapucinus szerzetesektől kapta, kiadásainak fedezését pedig ösztöndíjából és diáktársai korrepetálásából biztosította. Érettségi után a Budapesti Műegyetemen tanult tovább, majd átiratkozott a Tudományegyetem Jogi Karára, de a Kolozsvári Tudományegyetemen is folytatott tanulmányokat. Államtudományi jogi doktori diplomát szerzett. Diákévei alatt újságírással is foglalkozott.

1894-ben helyezkedett el a Ganz és Társa Vasöntő és Gépgyár Részvénytársaságnál. A ranglétrán felfelé haladva végül cégvezető főtitkár lett. Tanulmányútjai kapcsán szinte minden Nyugat-Európai országban megfordult, s a legtöbb magyar elektromos áramot előállító világítóüzem megszervezésében is részt vett.

1906-ban Budapest törvényhatósági bizottságának tagjává választották. A fővároshoz tartozó Gázműveknél 1910-től vezérigazgató-helyettes, majd 1912-től vezérigazgató lett. Irányítása alatt a Gázművek Európa egyik legmodernebb, s a főváros egyik lejövedelmezőbb üzemévé vált. Ekkor épült fel az Óbudai Gázgyár is. Szakmai publikációi is jelentős érdeklődést váltottak ki, ő írta a „Mechwart-album”, „A városi közüzemek és azok szervezete”, „Bécs és Berlin világítási közüzemei” és a „Budapest elektromos telepe” című kiadványokat.

Hithű katolikusként vett részt a vallásos könyveket kiadó Szent István Társulat vezetésében. Mint a keresztény társadalmi mozgalmak egyik irányítója, a Községi Polgári Párt vezetőjeként 1924-től – Bethlen István miniszterelnök felkérésére – Budapest kormánybiztosaként, 1925 és 1932 között pedig megválasztott főpolgármestereként tevékenykedett. Fő feladatának a főváros pénzügyeinek rendbetételét tekintette, és könyörtelen harcot hirdetett a drágaság, a munkanélküliség és a tuberkulózis ellen. 1926-ban ő vezette be Budapesten a Szent István-hét rendezvénysorozatot is. 1927-ben Horthy Miklós kormányzó a parlament felsőházának örökös tagjává nevezte ki. 1932-ben vonult nyugdíjba, mivel nem kívánt az akkor miniszterelnöknek kinevezett, szélsőséges nézeteket valló Gömbös Gyulával együttműködni. A háborús évek alatt tagja volt az 1939-ben létrehozott Magyar Szent Kereszt Egyesületnek, amely a konvertiták, azaz a zsidó vallásról keresztény hitre áttért személyek deportálásoktól való megmentésével foglalkozott. 1944. március 9-én szívelégtelenségben hunyt el Budapesten.

Dr. Ripka Ferenc élete végéig hű maradt gyerekkori lakóhelyéhez és szülőfalujához egyaránt. Gödöllőn 1889-től az 1849. április 6-iki isaszegi csatában megsebesült, majd Gödöllőn ápolt és elhunyt 314 honvédnak a sírjait gondozó bizottság titkáráként tevékenykedett. 1890-ben Kegyelet-Albumot szerkesztett ezen hősök emlékére, 1896-tól pedig elnöke volt e katonák tiszteletére a gödöllői temetőben 1899. június 11-én – az isaszegi csata 50. évében – felszentelt Honvédszobor építését szervező bizottságnak.

A Gödöllői Királyi Kastélyban sok időt töltő Erzsébet királynénak, I. Ferenc József császár és király feleségének 1898-ban, Genfben történt meggyilkolását követően Gödöllőn – az országban elsőként – szobor állításával örökítették meg emlékét 1901-ben. Az erre alakult előkészítő bizottság ügyvezető elnöke akkor is Ripka Ferenc volt.

Ripka Ferenc örömmel vállalta el az Isaszegi Daloskör 1922-ben történt megalakulásakor a védnökséget, majd az 1927. október 2-iki zászlószentelésükön a felesége, Lipcsey Ludovika volt a zászlóanya. Az Isaszegi II. Rákóczi Ferenc Körnek a helyi múzeumban ma is látható zászlójára az ő ajándékként került fel a mindig nagy érdeklődést kiváltó, olajfestésű fejedelemportré. 1929-ben, Budapesten, a Szent István-heti megemlékezéseket főpolgármesterként az 1848/49-es szabadságharc 80. évfordulójának megünneplésével társította össze. A múzeumokat ezzel kapcsolatos tárgyak bemutatására, a színházakat pedig ezzel kapcsolatos előadások megtartására szólította fel. Az üggetőpályán ekkor először megrendezett 1848/49-es hadijátékok fénypontja pedig az isaszegi csata lejátssza volt.

Dr. Ripka Ferenc emlékét Budapesten, az I. kerület Gellérthegy utca 13. számú egykori lakóházának falán márványtábla őrzi. Gödöllőn egy utca neve emlékeztet rá. Fonyód-Bélatelepen, Balaton-parti nyaralójának településén emléktáblája van, valamint egy kutat és egy sétányt neveztek el róla.

Isaszegen több civil szervezet is szorgalmazza emléktáblával történő megörökítését.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Társadalmi és közigazgatási téren kifejtett ténykedéséért I. Ferenc József király 1901-ben a Ferenc József-rend lovagkeresztjével, IV. Károly király pedig 1917-ben a Polgári Érdemkeresztrel, majd 1918-ban előbb a vitézségi érem szalagjával díszített Koronás Arany Érdemkeresztrel, utóbb pedig udvari tanácsosi címmel tüntette ki. X. Pius római pápa 1906-ban a Pro ecclesia et pontifice (Az egyházért és a pápáért) Érdemkeresztet adományozta neki. Budapest világvárossá történő fejlesztéséért 1927-ben Horthy Miklós kormányzó a parlament felsőházának örökös tagjává nevezte ki.

Dr. Ripka Ferenc gyerekkori lakóhelyén, Gödöllőn – az 1849-es isaszegi csata és a kedvelt Erzsébet királyné emlékére állított – két szobor létrehozásában vállalt oroszlánrészt, valamint két könyvet jelentetett meg „Gödöllő a királyi család otthona” és „Erzsébet királyné Gödöllőn” címekkel. Szülőfalujában, Isaszegen, elsősorban a kulturális élet kialakulását támogatta, és az 1849. április 6-iki, osztrákok felett győztes csata emlékének ápolását szorgalmazta.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Irodalomjegyzék:

1. Berlász Jenő: A Ganz-gyár első félévszázada 1845-1895., Tanulmányok Budapest múltjából, XII. kötet, Bp., 1957.
2. Körösmezei András: Bláthy Ottó Titusz működése a Ganz Villamossági Gyárban, Levéltári Szemle, 54. évf., 2004. 3. szám 38–46. o.
3. Ripka Ferenc: Vasiparunk fejlődése, Gazdasági mérnök, XVIII. évfolyam 30. szám, 353-354. oldal, Bp., 1894.
4. Tomka Béla: A Trianon-traumától a sikeres alkalmazkodásig, Kommentár, közéleti és kulturális folyóirat, 2013/5. szám.
5. Varga István: A fonyódi Gróf Zichy Béla-telep, Fonyód, 2015.
6. Szendrő Dénes: Dr. Ripka Ferenc emlékezete (75 éve hunyt el Isaszeg szülőtte, Budapest egykori főpolgármestere), Isaszeg, Önkormányzati tájékoztató, XVIII. évfolyam 2019. áprilisi szám, 14. oldal.
7. Szendrő Dénes: 75 éve hunyt el Dr. Ripka Ferenc (1871-1944) a városi villany és gáz meghonosítója, Budapest egykori főpolgármestere, Partium, a Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság honismereti lapja, Nagyvárad, XXIII. évfolyam, 2019. évi 2. szám, 22-25. oldal.

Napi, heti és havi lapok cikkei és híradásai:

1. Alkotmány, Bp., 1899. június 11. szám, 6. oldal.
2. Alkotmány, Bp., 1901. május 21. szám, 6. oldal.
3. BME Műcsarnok, Bp., 1901., 319. oldal.
4. Budai Napló, Bp., 1927. február 8. szám, 2. oldal.
5. Fővárosi Lapok, Bp., 1890., 1695. oldal.
6. Hazánk, Bp., 1899. június 13. szám, 9. oldal.
7. Hét, Bp., 1896. I. kötet, 286. oldal.
8. Magyar Szalon, Bp., 1895-1896., 154-164. oldal.
9. Pesti Hírlap, Bp., 1899. június 12. szám, 6. oldal.
10. Vasárnapi Újság, Bp., 1899., 51. szám, 854. oldal.
11. Városok Lapja, Bp., 1924. szept. 1. szám, 127. oldal.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Dr. Ripka Ferenc arcképei:

Ripka Ferenc Gödöllőn elnöke volt az ott 1899-ben, az isaszegi csata 50. évfordulójára felállított Honvédszobor építését szervező bizottságnak, és ügyvezető elnöke az 1901-ben Erzsébet királyné emlékére felállított szobor építését szervező bizottságnak. A két szobor fényképe:

A gödöllői temetőben található Honvédszobor – melyet Szász Gyula művész készített fehér terméskőből – a gyászoló Hungáriát (a Magyarországot szimbolizáló nőalakot) ábrázolja, aki egy ágyúra támaszkodik, jobb kezével cserkoszorút tart a sír fölé, míg bal kezével egy lefelé fordított nemzeti zászlót fog.

A gödöllői Erzsébet-parkban álló, virágsokrot és ernyőt tartó Erzsébet királyné szobra Róna József művész alkotása.

Az alábbi fénykép az Isaszegi Daloskör egyesületté alakulását kimondó közgyűlésén, 1924. november 30-án készült. Az első sorban balról jobbra a következő ismert személyek ülnek: Dr. Ripka Ferencné, Dr. Ripka Ferenc, Szeghő Andor tanító, Veiszkopf Iván községi jegyző majd főjegyző, Dr. Sáska László elnök (községi orvos, majd Afrika-kutató) és Sztach János alelnök.

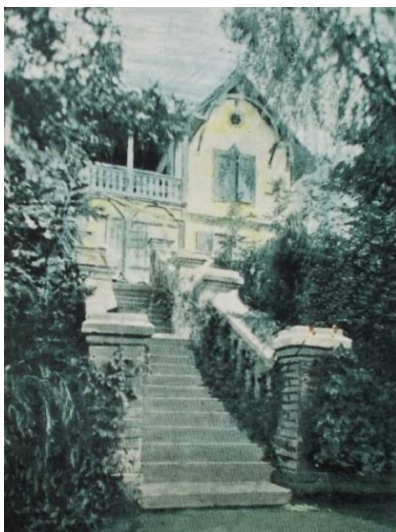
Az Isaszegi II. Rákóczi Ferenc Kör zászlója az isaszegi múzeumban, melynek közepén a Dr. Ripka Ferenc által adományozott olajfestésű fejedelem-portré látható:

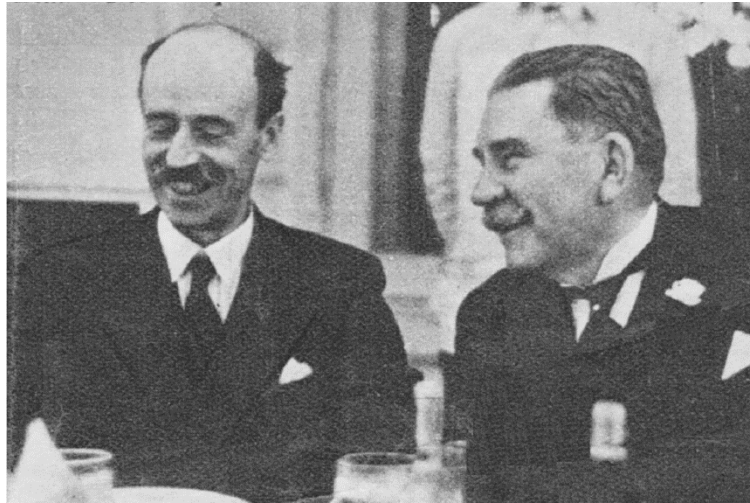
Dr. Ripka Ferenc emlékét Budapesten, az I. kerület, Gellérthegy utca 13. számú, egykori lakóházának falán márványtábla őrzi:

Dr. Ripka Ferenc Balaton-parti nyaralásainak helyszínén, Fonyód-Bélatelepen a helyi fürdőegyesületnek 1916-tól a haláláig igazgatója volt. Az egykori villája előtt álló, róla elnevezett – ma már nem működő – kútra márványtáblát helyeztek el az emlékére:

Gróf Bethlen István miniszterelnök (1922-1931) és Dr. Ripka Ferenc budapesti főpolgármester (1925-1932) fotója egy baráti összejövetelen:

Dr. Ripka Ferenc síremléke Budán, a Farkasréti temetőben:

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.